

TİYATRO İNCELEMESİ

🤖 **1. TÜR VE TÜRÜN ÖZELLİKLERİ**

Tiyatro eseri komedi, trajedi, dram gibi türlerden hangisine ait? Türün özelliklerini taşıyor mu?

👤 **2. KARAKTER ANALİZİ**

Karakterlerin özellikleri, gelişimleri ve çatışmaları incelenir.

3. OLAY ÖRGÜSÜ VE KURGU**

Olaylar nasıl başlar, gelişir ve sonlanır? Düğüm, çatışma, çözüm noktaları nelerdir?

4. SAHNE DÜZENİ VE GÖSTERİ ÖĞELERİ**

Sahne tasarımı, dekor, kostüm, ışık gibi unsurlar nasıl planlanmış?

5. TEMA VE ANA FİKİR**

Tiyatro metninin vermek istediği temel mesaj nedir?

6. DİL VE ANLATIM**

Yazarın dili nasıldır? Diyaloglar doğal mı, sanatlı mı? Ağız, lehçe, jargon kullanımı var mı?

🕒 **7. DÖNEM VE TOPLUMSAL BAĞLAM**

Eser hangi dönemde yazılmış? Toplumsal, siyasal ya da ekonomik durumla nasıl ilişkilidir?

#✅ ÖZET OLARAK İNCELEME ŞABLONU:

"Bekleme Salonu"**

Karakterler:

- **Ayşe:** 20'li yaşlarda, sabırsız ve endişeli.
- **Mehmet:** 60 yaşlarında, sakin ve bilge.

(Bir hastane bekleme salonu. Ayşe oturur, telefonuna bakar. Mehmet yanına gelir, oturur.)

Mehmet: Merhaba kızım. Çok mu bekledin?

Ayşe: (gergin) Saatlerdir! Doktor ne zaman çıkacak belli değil. Bir haber yok!

Mehmet: Hayat da biraz böyle değil mi? Hep bir bekleyiş...

Ayşe: (öfkeyle) Ama insan en azından ne beklediğini bilmek ister!

Mehmet: Bazen bilmemek, sabrı öğretir. Bazen de her şey, zamanla yerini bulur.

Ayşe: (biraz yumuşar) Siz neden bekliyorsunuz?

Mehmet: Eşim içeride. Onu kaybetmekten korkuyorum ama... onu beklemekten hiç korkmadım.

(Ayşe başını eğer. Bir süre sessizlik olur.)

Ayşe: (sessizce) Ben de babamı bekliyorum...

(Işıklar yavaşça kararır.)

İNCELEME: "Bekleme Salonu"**

1. **Tür ve Türün Özellikleri**

Bu metin **dramatik tiyatro** türündedir. Günlük bir olayın içinde duygusal yoğunluk ve hayat

üzerine felsefi bir derinlik vardır.

2. **Karakter Analizi**

- **Ayşe:** Genç, gergin ve sabırsız bir karakterdir. Zamanla iç dünyasını açar, olgunlaşma sinyalleri verir.
- **Mehmet:** Yaş almış, hayata dair deneyimleri olan, sabırlı ve sakin biridir. Ayşe'nin iç huzuru bulmasına yardımcı olur.

3. **Olay Örgüsü**

- **Serim:** Ayşe'nin hastanede gergin biçimde beklemesi.
- **Düğüm:** Mehmet ile tanışması ve sohbetin derinleşmesi.
- **Çözüm:** İkisinin de içerde yakınlarını beklediği ortaya çıkar, duygusal bağ oluşur.

4. **Sahne ve Gösteri Unsurları**

Tek mekânda (hastane bekleme salonu) geçer. Sahne sadedir. Oyuncuların jest ve mimikleri, duyguların aktarımında önemlidir.

5. **Tema ve Ana Fikir**

Tema: Bekleyiş, sabır, kaygı ve insan ilişkileri.

Ana Fikir: Hayatta belirsizliklerle başa çıkmak için sabır ve empati gereklidir.

6. **Dil ve Anlatım**

Diyaloglar sade ve doğaldır. Mehmet'in sözleri felsefi ve anlam yüklüdür. Ayşe'nin dili duygusaldır ve gerginliği yansıtır.

7. **Dönem ve Toplumsal Bağlam**

Modern bir hastane ortamı ve günümüz insanının "bekleyiş" ve "telaş" haline eleştirel bir bakış vardır. Toplumsal olarak bireyin yalnızlığı ve empati eksikliği işlenir.

"Yanlış Kapı"**

****Karakterler:****

- ****Zeynep:**** 30 yaşında, aceleci ve dağınık.
- ****Murat:**** 35 yaşında, yeni taşınmış, şaşkın ama kibar.

******(Bir apartman koridoru. Zeynep, elinde poşetlerle bir kapıyı hızlıca açar ve içeri girer.)******

****Murat (içeriden):**** Eee... Merhaba? Siz de kimsiniz?

****Zeynep (bağırarak):**** Aman Allah'ım! Bu benim evim değil mi?!

****Murat:**** Umarım değildir, çünkü burası benim salonum.

****Zeynep:**** Bir saniye... 4. kat, sağ kapı...

****Murat:**** Evet. Ben de 4. kat sağ kapıyım. Yeni taşındım. Ama sizin gibi içeri dalmadım.

****Zeynep (utanarak):**** Özür dilerim! Komşum Mehtap Hanım'a makarna getirmiştım. Meğer üst kattaymış...

****Murat:**** Umarım Mehtap Hanım'a değilse de bana makarna bırakırsınız. Fena kokmuyor.

****Zeynep:**** Size mi? Asla! Sadece... belki... biraz...

****Murat (gülerek):**** Misafirlik yanlış kapıyla başlar, doğru arkadaşlıkla devam eder derler.

****Zeynep:**** Kim diyor onu?

****Murat:**** Az önce uydurdum.

******(İkisi de güler. Zeynep hâlâ poşetleri elinde tutuyordur.)******

****Zeynep:**** O zaman... bari bu makarnanın bir kısmını alır mısınız?

****Murat:**** Evimin anahtarını verdiniz mi önce?

****(Işıklar kararır.)****

#İNCELEME: "Yanlış Kapı"*

1. **Tür ve Türün Özellikleri**

Bu eser bir ****komedi****dir. Günlük hayatın içinden alınmış bir durum abartılı ve mizahi bir dille işlenmiştir.

2. **Karakter Analizi**

- ****Zeynep:**** Acelecî, sakar ama samimi biridir. Dağınıklığı ve telaşı olayları komik hâle getirir.
- ****Murat:**** Duruma mizahi yaklaşan, espritüel bir karakterdir. Yeni tanıştığı Zeynep'e karşı hoşgörülüdür.

3. **Olay Örgüsü**

- ****Serim:**** Zeynep'in yanlışlıkla başka bir dairenin kapısını açması.
- ****Düğüm:**** Zeynep'in yanlış eve girdiğini fark etmesi ve utancıyla baş etmeye çalışması.
- ****Çözüm:**** Yanlışlık gülmeceyle karşılanır, yeni bir tanışıklık doğar.

4. **Sahne ve Gösteri Unsurları**

Mekân sadece apartman koridoru ve bir salon gibi düşünülmüştür. Dekor basittir ama oyuncuların mimikleri, zamanlaması ve jestleri önemlidir.

5. **Tema ve Ana Fikir**

****Tema:**** Günlük yaşamda karşılaşılan absürt durumlar, komşuluk, iletişim.

****Ana Fikir:**** Hayattaki yanlışlıklar, doğru dostluklara dönüşebilir.

6. ****Dil ve Anlatım****

Dil sade, günlük ve esprilidir. Murat'ın laf oyunları ve Zeynep'in telaşı komik etki yaratır. İç konuşmalara ya da abartıya yer verilmemiştir; doğrudan diyalogla mizah sağlanır.

7. ****Dönem ve Toplumsal Bağlam****

Günümüzde geçen, apartman yaşamına dair bir durum komedisi. Modern şehir hayatındaki tanımadığımız komşular temasına hafif dokunuş yapılır.

****Durum:**** Hacivat Karagöz'ün işsiz kaldığını görünce ona terzilik teklif eder. Karagöz bu işi yapamayacağını bilmeden kabul eder.

****HACİVAT:**** Karagöz'üm, bugün yine işsizsin anlaşılan.

****KARAGÖZ:**** İş mi var da çalışmıyorum Hacivat'ım? İş bana küsmüş.

****HACİVAT:**** İstersen seni terzi yapayım. Mahalledekilerin elbiselerini dikersin.

****KARAGÖZ:**** (hevesle) Aman ne güzel olur! Dikiş işinden iyi anlarım. Bir keresinde düğmeyi iğneyle pantolonuma tutturdum!

****HACİVAT:**** Ama dikkat et, elbiseleri keserken yanlış yapma. Yoksa herkes senden şikâyet eder.

****KARAGÖZ:**** Kesmek kolay, dikiş dikmek olay!

****(Ertesi gün Karagöz'ün terzi dükkânının önünde kalabalık olur. Herkes elbisesinin bozulduğunu söyler.)****

****KARAGÖZ:**** Aman efendiler! Elbiseler sizde kötü durduysa suç benim mi? Ben onları kendi

bedenime göre biçtim!

**** (Kalabalık bağırırken Hacivat sahneye girer.) ****

****HACİVAT:**** Karagöz'üm, terzi müşterinin ölçüsüne göre diker, kendi keyfine göre değil!

****KARAGÖZ:**** Ne yapayım Hacivat'ım, herkes bir alem! Kimse benim kadar güzel giyinmiyor ki...

1. ****ŞAHİS KADROSU****

- ****Karagöz:**** Yine tipik özelliğinde, iş bilmez ama kendine çok güvenen, pratik zekalı ama sakar bir halk tipidir. Her işe girişir ama beceremez.
- ****Hacivat:**** Akıl veren, kültürlü, öğreten kişidir. Sabırlıdır ve Karagöz'ün hatalarını düzeltmeye çalışır.
- ****Kalabalık (halk):**** Karagöz'ün yaptığı işten memnun olmayan mahalle sakinleri. Tepkileriyle mizahı güçlendirirler.

2. ****MEKÂN****

- Olayın geçtiği yer:
 - İlk sahne: Sokak veya Karagöz'ün bulunduğu açık alan.
 - İkinci sahne: Karagöz'ün kurduğu hayali terzi dükkânı.
- Gölge oyunlarında mekânlar genelde sembolik olarak perdeye yansıtılır, ayrıntı verilmez.

3. ****ZAMAN****

- Belirli bir tarih verilmez ancak ****gündelik zaman**** diliminde, mahalle yaşamının sürdüğü bir günde geçmektedir.
- Modern olmayan, geleneksel bir zaman yapısı vardır.
- Zaman doğrudan mizahı etkileyen bir unsur değildir ancak günlük hayatın sıradan bir anında geçen bir olay olduğu için ****gerçeklik ve komiklik**** daha doğal olur.

4. **ZAMANIN DİYALOĞA ETKİSİ**

- Günlük bir zamanda geçmesi, konuşmaların **günlük dilde ve sade** olmasına neden olmuştur.
- Karagöz'ün yaptığı terzilik girişimi, zamanı etkileyen değil ama **zamanın akışı içinde sıradanlaşan** bir komedi ögesidir. Yani herhangi bir gün başına gelen bir olay gibi sunulur.
